

Wekerle és a földbirtok-reform.

Irta: Gál Miksa.

A képviselőház szeptember 12-iki ülésén mondta el Wekerle miniszterelnök programbeszédét és főlegemelte a birtokpolitikát is. Erre nézve szösz szerint a következőket mondta: „A birtokpolitikát főlegemlitem külön azért, mert sokan egyedüli panceáját látják abban gazdasági fejlődésünknek, a helyes szociális tagoltságnak, népességünk szaporodásának s nemzeti erőnk biztos fokozásának. Mi is azon a nézetben vagyunk, hogy ez egyik leghatékonyabb eszköze a gazdasági és szociális haladásnak s azért mindent elkövetünk, hogy a birtokpolitikának rég vajdó kérdését megoldásra juttassuk. Kiindulási pontunk az, hogy építsünk és ne romboljunk. Három eszmét kívánunk megvalósítani. *Először, hogy a föld saját kezünkön maradjon, mert aki a föld, azé az ország.* Másodszor, *hogy megfelelő színvonalra emeljük, kiadóbbá tegyük annak hozadékát*, mert akkor, midőn a mélyében rejlő kincseket is felszínre kell hoznunk, nem hagyhatjuk a föld színe heverőket meddőn elkallódni. E szempontok biztosítása mellett kellend a harmadik célt, *a széltagoltabb birtokmegosztást megvalósítani. Nemcsak egyes városok és községek kezén levő nagyobb birtokokat, hanem a hiteltelenség címén állanti kézre kerülő birtokokat, valamint ahol valóban szükséges, teljes kártérítés mellett egyéb birtokok egy részét is, igénybe kellend e célra vennünk.* Bizonyos kényszerítő intézkedések nélkül, sem az intenzívebb gazdálkodás, sem a birtokmegosztás el nem érhető és azért erre vonatkozó javaslatainkat közelebb már a szakkörök elbírálás alá bocsátjuk, hogy azokat megfelelően előkészítve a törvényhozás elé terjeszthessük.”

A másnap a főrendiházban tartott programbeszédében a miniszterelnök ur ismételte fenti kijelentéseit.

Minket ezen kijelentések közelebbről érintenek. Már 1913-ban felvetettük a város ingatlanainak eladását. A közelmúltban pedig a választójog szélső kiterjesztésével kapcsolatos nemzeti földbirtokreformról írtunk. E két időpont között pedig a többtermelés gyakorlati keresztülvitele érdekében több javaslatot tettünk, indítvánnyal a köz elé léptünk. Szóval minket, szegedieket különösen érdekelnék a dolgok.

A városok földjeinek eladásánál — szerény véleményünk szerint — első sorban is az a szempont fog érvényesülni, hogy kellő hozamot biztosít-e az ingatlan a tulajdonos városnak, főleg pedig, hogy az illető helyen agrárszociális, földéhség és földínség van-e? E tekintetben gyorsan végezhetünk a dologgal.

A város ingatlanai kellően értékesítve nincsenek. Miután azonban itt egy oly jelenséggel, nemleges jelenséggel állunk szemben, amely talán egyedülálló és amelynek egyedül köszönhetjük, hogy a földínség — és éhség ismeretlen fogalom és hogy az agrárszociáliszmust nálunk csak a napilapokból ismerik, miután itt ugyanis oly egységes, évtizedek óta bevált bérletrendszerrel állunk szemben, amely a népesség szaporodásának nem, de a kivándorlásnak igenis útját állta és állja: attól, hogy ezen okoknak fennforgása esetén emiatt ingatlanainkhoz hozzányulnának, tartani nem kell. Van azonban Wekerle beszédében egy más passzus is, amely miatt igenis lehetne tartani az állami beavatkozástól, hogyha idejekorán magunk annak elejét nem vesszük, noha könnyen vehetjük vagy vehetnők.

Wekerle ugyanis — és nagyon helye-

sen — azt kívánja, hogy . . . megfelelő színvonalra emeljük, kiadóbbá tegyük annak (a földnek) a hozadékát . . . és hozzáteszi, hogy ez . . . bizonyos kényszerítő intézkedések nélkül . . . menni nem fog. Mi ezt nagyon jól tudjuk, de tehetünk róla, hogy a kényszerítő intézkedések nálunk idejét multakká váljanak!

Itt van mindenekelőtt *Dette* János indítványa, a bérleti szerződéseknek olyatén való megváltoztatása iránt, hogy ne a bérlet, hanem a bérleadó tetszésétől, helyesebben utasításától függjön az, hogyan, mikor és miképp, milyen és elegendő eszközökkel-e művelje a bérlet a földjét. Ennek a rendszabálynak érvényt szerezni, azt kellő szankcióval ellátni kell és akkor máris megtettük azokat a kényszerítő eszközöket, amellyről a kormány feje céloz. Megtenni pedig feltétlenül kell, mert nem lehet a városnak mindegy, hogy vagyonával hogyan gazdálkodik és a lakosságnak sem mindegy az. Végtére elég baj, hogy nincs községesített vidékünk, legalább az azt helyettesítő tanva helyettesítése is azt.

A második és harmadik intézkedés szintén tőlünk eredhet csak. A már régen vajdó tanyai vasut megépítése égetővé kezd válni. Meg kell azt építeni és ezzel földjeinket még jobban hozzánk kapcsolni tulajdonosával, illetve bérletivel együtt. A harmadik a többtermelés gyakorlati keresztülvitelét legjobban ad ocules demonstrálható mezőgazdasági részvénytársaság életbehívása. A szükségességéről valóban már beszélni, mindenki még a torony alatt is, — habár ez nagy szó! — belátja azt. Tehát fogjunk hozzá.

Nekünk Wekerle programja egyben figyelemztetés arra, hogy az eddigi módszeren változtatnunk kell. Az ő figyelme és éles látása megakadt a városok földjein egyrészt, a városok tulterhelt háztartásán másrészt. És ha ő Kaiserschnittel akarja a kérdést megoldani olyformán, hogy elveszi a város földjeit, mert szociális haladás szempontjából és finansziális okok miatt azt maradi és terhes állapotnak véli: mutassuk meg idejekorán, hogy a haladó szellem előttünk sem ismeretlen, idejekorán fogtuk azt fel és rendezkedtünk annak szellemében be. Ha valóban idejekorán megteesszük Szeged város tulajdonát képező ingatlanok nem fognak az általános elbírálás alá esni.

Erzberger beszéde a békéről.

— Németország választát átadták a pápa jegyzékére. —

Berlin, szeptember 17. *Erzberger* német birodalmi gyűlési képviselő, a centumpárt vezére, választókerületében beszédet mondott a politikai helyzetről és a birodalmi gyűlés békerezolúciójáról. *Erzberger* elmondotta azután, hogy a pápai jegyzékre adott német választ *tegnap Münchenben átadták a pápai nunciusnak*, aki továbbítani fogja a jegyzéket Rómába. A választ jegyzéket külön futár viszi a Vatikánba, ahol a német kormány egyidejűleg vasárnap teszik közzé.

— *Nagy léptekkel közeledünk a tántós és igazságos béke felé*, — mondotta *Erzberger* — oly világbéke felé, amely a birodalmi gyűlés békerezolúciójának alapján épül fel.

Erzberger azután állást foglalt *Belgium függetlensége*, Lengyelország önálló államisága mellett s hangsúlyozta, hogy *Litvánia* is meg kell adni a függetlenséget. A beszédet nagy tetszéssel fogadták.

Jön!

Jön!

A Möwe

A világ legnagyobb szenzációja.

Kik fizetik a legtöbb adót Csongrádmegyében.

Szentesről jelentik: Most függesztették ki azoknak a névsorát, akik legtöbb adót fizetnek Csongrádmegyében a jövedelmük és vagyonuk után. A hadiadózók száma harminckettő. Adóalap-jövedelem a megyében hat milliónál valamivel több, a jövedelmi adó összesen 226,601 korona. Az adóalap vagyonban közel 164 millió, a vagyoni adó 391,006 korona.

A legtöbb hadiadózók a következők:

	Jövedelem.	Adó.	Vagyon.	Adó
Özv. Schváb Sándorné	296.103	15.000	5.756.937	14.000
Órgató Pallavichini Sándor	639.070	32.000	41.800.000	177.000
Faragó Antal	147.770	7.530	2.346.280	8.280
Brüll Ferenc	43.700	1.710	723.000	1.884
Mátéfy László	45.720	1.794	1.013.000	3.490
Dr. Szeder Ferenc János	71.820	3.120	951.982	2.370
Piti Imre	24.903	890	579.800	1.810
Dr. Labas Endre	45.912	1.705	629.728	1.870
Piti Péter	30.197	1.139	545.000	1.470
Özv. Zsoldos Ferencné	30.463	1.420	812.115	2.990
Lengyel Sándor	84.170	3.970	1.095.170	970

LEGUJABB.

ROTTERDAM: Augusztus 17., 18. és 19-ikén Liverpoolban súlyos zavargások voltak, amelyek csak most kerültek nyilvánosságra. A zavargások azért törték ki, mert a hadimunkásokat levonásokkal kényszerítették hadikölcsönjegyzésre. A zavargások másik oka a rossz táplálkozás volt. A különböző raktárakat 6000 főnyi munkástömeg összerombolta. Mivel a rendőrség a tüntetőkkel szemben tehetetlennek bizonyult, nagyszámu gyalogság, lovasság és tüzéség vonult ki, mely a rendelet ismét helyre állította.

ROTTERDAM: A Daily News jelenti Pétervárról: Kornilov és Kaledin tábornokokat agyon fogják löni.

ROTTERDAM: A Morning Post jelentése szerint a munkások Valkovában a hadi műveket a levegőbe röpítették.

PÉTERVÁR: (Hivatalos.) A belügyminiszter közli, hogy szeptember 23-ikától kezdve csak engedéllyel lehet Pétervárra belépni. Ezt az intézkedést a főváros tehermentesítésére tették. A Ladoga-tóban levő összes járműveket lefoglalták és Pétervárra vitték, hogy könnyebben intézhessék a főváros kiürítését.

PÉTERVÁR: (Hivatalos.) Vallujev tábornok, a nyugati arcvonal főparancsnoka, napiparancsot adott ki, amelyben közli, hogy az ellenség nem alszik, ellenkezőleg előkészíti a Dvinszk és Pinszk között levő orosz front áttörését. A főparancsnok figyelmezteti a katonákat, hogy ha ez sikerülne az ellenségnek, a haza és a forradalommal kivívott szabadság elvesz.

ROTTERDAM: A Petropavovszk hadihajó legénysége Helsingforsban agyon lőtt négy tisztet, akik nem akarták aláírni azt a nyilatkozatot, amelyben az ideiglenes kormánynak hűséget fogadnak. A forradalmi bizottság és a tengerészeti minisztérium felhívást intézték a flottához, amelyben rosszállólag emlékeznek meg az ilyen erőszakos cselekedetéről.

*) Lásd „Országgyűlési Értesítő” a Budapesti Közlöny 1917 szeptember 14-iki számából.